Region Stockholm

12

Svar på skrivelse från Veronica Kallander (V) och Jonas Lindberg (V) om alla kvinnors rätt till mammografi och gynundersökningar

VKN 2021-0206

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Cancerprevention och screening
Katarina Lannervall

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-11-26

VKN 2021-0206

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Svar på skrivelse från Veronica Kallander (V) och Jonas Lindberg (V) om alla kvinnors rätt till mammografi och gynundersökningar

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till vårdens kunskapsstyrningsnämnd föreslår Veronica Kallander (V) och Jonas Lindberg (V) att alla kvinnor ska ha rätt till mammografi och gynekologiska undersökningar.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Veronica Kallander (V) och Jonas Lindberg (V) angående kvinnors rätt till mammografi och gynekologiska undersökningar.

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Region Stockholm följer Socialstyrelsens rekommendationer att erbjuda cancerscreening för bröstcancer, gynekologisk cancer samt tjock-och ändtarmscancer. Deltagande i screening är kostnadsfritt och erbjuds samtliga personer i regionen inom angivet åldersintervall. Screening för bröstcancer sker genom mammografi (bröströntgen) och efterföljande kontroller vid behov. Screening för gynekologisk cancer sker i huvudsak via test av humant papillomvirus (HPV), vilket erbjuds som självtest för de som har möjlighet. Personer som inte kan/vill utföra självtest erbjuds besök hos barnmorska för testet. Screening för tjock-och ändtarmscancerscreening utförs också som självtest (förekomst av blod i avföringen).
Positiva självtest följs upp via kontroll hos barnmorska (gynekologisk screening) respektive med koloskopi (undersökning av tjocktarmen).

Överväganden
I skrivelsen efterfrågas hur regionen säkerställer att alla kvinnor som kallas till screening också verkligen kan delta. Samtliga personer som ingår i screeningintervallen kallas regelbundet enligt angivet intervall. Detta säkerställs i kallelsesystem som är baserade på Skatteverkets folkbokföringsinformation. System finns för att säkerställa att samtliga kallas utifrån det kön som anges i deras personnummer. Därmed säkerställs även att de med normbrytande könsvariationer kallas till screening. Samarbete finns mellan regionens screeningverksamhet och relevanta mottagningar inom vården, exempelvis Anova-mottagningen för att säkra uppföljning och bemötande.

Utvecklingsarbete pågår och testas nu med information på kallelse för screening på olika språk genom så kallade QR-koder. Information om screeningprogrammen ges på olika sätt för att nå regionens invånare, exempelvis via hälsoinformatörer som arbetar med cancerprevention i kommuner och stadsdelar.

Vid Bröstcentrum Södersjukhuset bedrivs sedan flera år ledande forskning inom mammografiområdet. Den planerade studien Stockholm Mammography Risk Trial, (SMART pilot), omfattar 4000 kvinnor som erbjuds riskbaserad screening. Detta innebär att kvinnor screenas på basen av sin risk och hur svåra deras bröst är att undersöka, snarare än på basen av sin ålder. Studien genomförs under 30 månader vid Bröstcentrum Södersjukhuset under ledning av professor Per Hall och stöttas ekonomiskt av RCC. Rapportering sker löpande till RCC via redan etablerad samverkan. Studien kommer att utökas succesivt.

I skrivelsen efterfrågas vad regionen kan göra för att informationen om vilka vårdgivare som har tillgängliga lokaler och utrustning (till exempel höj- och sänkbar gynstol) ska kommuniceras bättre till aktuella patientgrupper. I regionens vårdavtal med respektive vårdgivare ingår att tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar skall beaktas.

Region Stockholm erbjuder via Regionalt cancercentrum (RCC) kostnadsfri digital utbildning i jämlik vård för vårdpersonal samt utbildning i samtals-metodik. Regionala processledare finns inom jämlik cancervård samt HBTQ frågor. Deras uppgift är att bevaka dessa frågor och driva förbättringsarbeten.

Regionen erbjuder också stöd och rådgivning i dessa frågor via Cancer-rådgivningen, där särskilt utbildad personal arbetar. Hit kan invånare höra av sig anonymt med alla typer av frågor/behov av stöd inom cancerområdet.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Lena Sharp
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till

Godkänd av Magnus Thyberg, 2021-11-26

Region Stockholm

VKN 2021-09-29

Vänsterpartiet **Skrivelse**

Skrivelse från Veronica Kallander och Jonas Lindberg angående alla kvinnors rätt till mammografi och gynundersökningar.

Det är bra att alla kvinnor officiellt har rätten till avgiftsfri mammografi och cellprov för livmoderhalscancer. Men tyvärr gäller inte den rätten i praktiken för kvinnor med normbrytande funktionsvariationer. Det finns tyvärr många exempel, och dystra patienterfarenheter, inom regionen på att det inte fungerar.

Det handlar dels om tillgång på tillgängliga lokaler och rätt utrustning, som t.ex. höj/sänkbar gyn.stol, som fysiskt möjliggör att en kvinna med normbrytande funktionsvariation överhuvudtaget kan bli undersökt. Men det handlar också om bemötande från vårdpersonalen. Det finns fortfarande vårdpersonal som tycks sakna respekt, kunskap och utbildning i hur man bemöter människor med normbrytande funktionsvariationer. Ingen patient ska utsättas för kränkande behandling inom hälso- och sjukvården. Men så sker tyvärr alltför ofta inom regionen idag.

Det räcker inte med regionens vackra ord formulerade i en policy för tillgänglighet. Det krävs konkret arbete och investeringar för att säkra den fysiska tillgängligheten för nödvändiga undersökningar och vård. Det krävs också medvetna utbildningsinsatser för att säkra att all vårdpersonal bemöter alla patienter på ett respektfullt sätt.

Med anledning av detta vill vi ställa följande frågor:

- Hur säkerställer regionen att alla kvinnor som kallas till screening också verkligen kan delta?

- Vad kan regionen göra för att informationen om vilka vårdgivare som har tillgängliga lokaler och utrustning (t.ex. höj- och sänkbar gynstol), ska kommuniceras bättre till aktuella patientgrupper?

- Vilka konkreta krav på fysisk tillgänglighet och bemötande av patienter med normbrytande funktionsvariationer ställer Region Stockholm på privata utförare?

- Vad gör regionen för att utbilda och fortbilda vårdpersonal i frågan om respektfullt bemötande av alla patientgrupper, enlighet med Region Stockholms policy för tillgänglighet?

Veronica Kallander och Jonas Lindberg